

на всичките стихотворци, които пееха по царските празници юначествата на преместниците на царете*

Във втората част на статията си авторът прави бегъл преглед на руското литературно развитие от епохата на Петра до края на първата половина на XIX в. Той говори за тласък в развитието на руската култура, даден от „остроумния мъж Великий Петър“, споменава за заслугите на „личния първосвещеник“ Теофан (в статията е наречен Теофил) Прокопович, изтъква постиженията на А. Д. Кантемир (в статията наречен Антиох Кантемиров), съобщава, че на 1710 лято се е явил „някой си, който се наричаше Ломоносов“, и че този Ломоносов очистил руския език „от чуждите думи и фразове“, че пръв е написал руска граматика, че е направил ораторско упътване, че писал за руското стихотворство и че е съчинил „различни стихотворения на всякакъв род“. После се споменава за възникването на руския театър, за дейността на Сумароков, на Новиков, за техните заслуги.

Към края на своята статия, без да фиксира периода, за който говори („от главното тогавашно време“), авторът съобщава, че в Русия са се появили „различни стихотворци и писатели на различни езици“, от които той съобщава имената на „баснотвореца Крилов“, „сатирика Пушкин“, „книжовника Гнедич“ и „прочутия историограф Карамзин“.

Нямайки очевидно никаква реална представа за ръста и значението на Карамзин, Гнедич, Крилов и Пушкин и особено на последните двама, авторът на статията ги изравнява с цяла редица „черковни писатели“, архиепископи и пр., „на които броят и описването не може да бъде нещо, дето да се опише накъсо в някое Периодическо писание“.

Спирайки вниманието си на тази статия, удивлявайки се на нейната „наивност, безкритичност и архаичност“, проф. Ив. Д. Шишманов основателно възкликва: „Ето какви са познанията на нашите „най-учени мъже“ около половината на века за руската литература!“¹

Тия ограничени познания за руската литература през първата половина на века се дължат на все още недостатъчно развитите културни връзки с Русия. Съчиненията на руските писатели, особено на тия от XIX в., дотогава не проникват у нас или проникват съвсем слабо, не познае нашата интелигенция с новите явления в руската художествена литература. С тия именно обстоятелства може да се обясни, че името на великия Пушкин се споменава за пръв път в нашия печат (в указаната статия) чак през 1848 г., т. е. когато се е изминало повече от десетилетие от неговата смърт, че за Грибоедов, Рилеев, Лермонтов и Гогол изобщо не се споменава. Със съчиненията на тия велики автори ще са били запознати някои от тия българи, които са получили по това време образованието си в Русия. За по-широките

¹ И в. Д. Ш и ш м а н о в. Наченки на руското влияние в българската книжнина. Сп. Български преглед, год. V, кн. IX — X, София, 1899, стр. 149.